

МАНДРІВКА НА ЛЕТЮЧИХ СВИНЯХ,

або Чому важливо знайомити
дітей з ідіомами

«Учора так натомилася, що заснула як убита», — ділиться з вами подруга. «Ох, надворі ллє як з відра», — інформує батько, глянувши у вікно. «Цукру кіт наплакав», — резюмуєте ви, зазирнувши в цукорницю. Ми вживаємо ці вислови щодня, навіть не помічаючи. Але без них мова втратила б образність, не була б такою живою та виразною.

Ідеться про ідіоми, або фразеологізми, — стійкі вислови, що означають цілісне поняття. Вони є в кожній мові — цікаві та іноді геть несподівані, зі своєю історією та традицією вживання.

Для дорослих послуговуватися ідіомами — звична справа. Діти поволі теж переймають їх від старших, але часто мусять здогадуватися інтуїтивно, що означає певний фразеологізм. А тим часом знайомство з ідіомами може стати для дитини цікавою мандрівкою в історію мови, а ще прикладом образного мислення та багатой уяви. Коли дитина починає сама мимоволі вживати сталі вислови, її мовлення стає значно багатшим, їй легше сформулювати думку, вона почувається вільнішим мовцем. Ідіоми розвивають не лише мову, а й уяву, фантазію, вміння міркувати образно та алегорично. Словом, немає жодних причин не познайомити дитину з фразеологічним багатством мови: чи то своєї, чи то іноземної.

Тож беріть бика за роги та дивіться анімовану книжку «Очам не вірю» з живими українськими й англійськими ідіомами. А щоб ви з дитиною пізнали світ фразеологічного мовлення ще глибше, ми підготували для вас цікаві історії про походження деяких висловів.

Англійською: When pigs fly

Цей вислів ось уже дві сотні років уживають в англійськомовному світі як саркастичну відповідь на занадто оптимістичні прогнози. Мовляв, це станеться не раніше, ніж свині почнуть літати.

Але чому саме свині? Раніше в подібних фразах фігурували й інші істоти: наприклад, «коли равлики літатимуть» чи «коли корова полетить». Але саме свині витримали випробування часом як тварини, геть не придатні до польоту. Напевно, цьому посприяла громіздкість тварини та її звичка ритися в землі, що аж ніяк не асоціюється з польотами в небі.

Українською: Коли рак на горі свисне

У цьому фразеологізмі зміст передається через абсурдність. Навіть малюку очевидно, що рак аж ніяк не здатен ані піднятися на вершину гори, ані видати звук, бодай трохи схожий на свист. Раки живуть у водоймах і не мають легень!

Цю ідіому вживають тоді, коли всім абсолютно очевидно, що певна подія не може статися навіть теоретично.

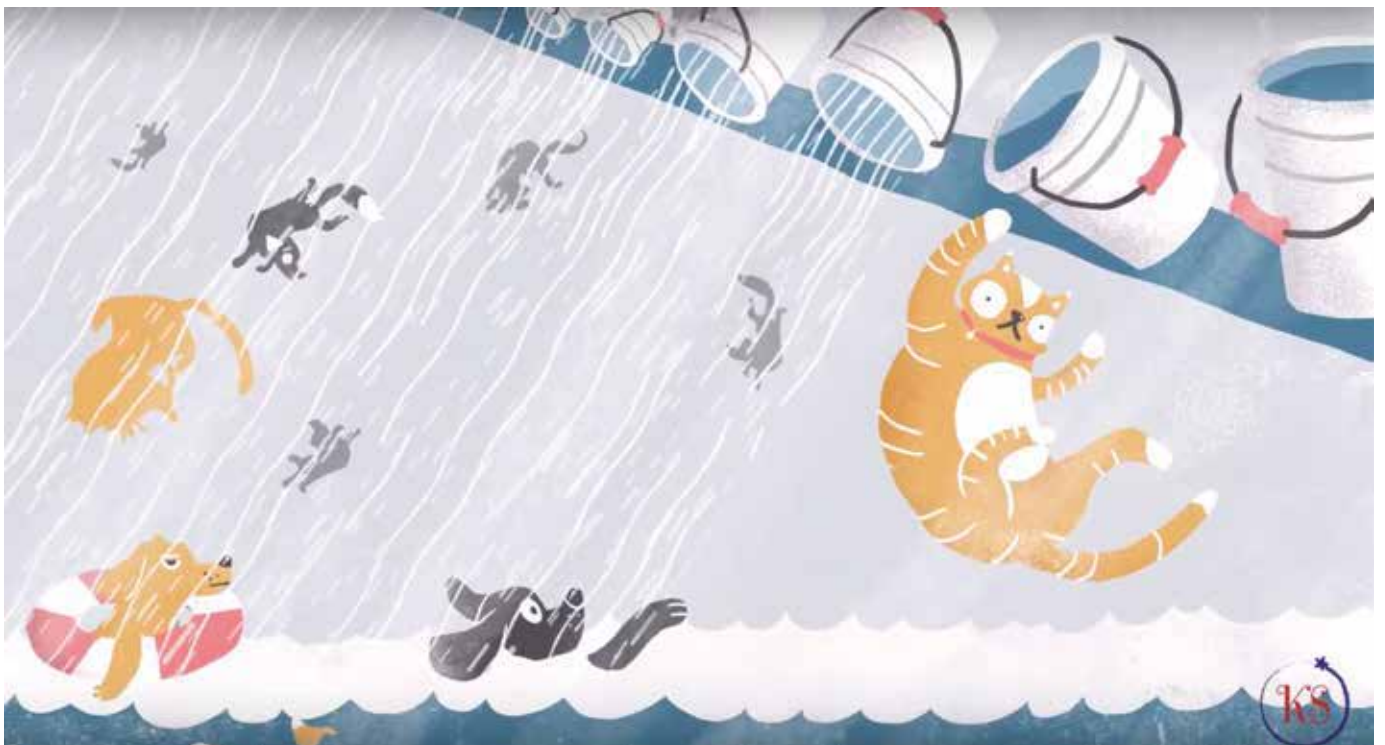
Англійською: It's raining cats and dogs

Дослівний переклад фрази — дощить котами й собаками.

Дослідники англійської мови не мають одностайної думки щодо походження цього вислову. Дехто шукає коріння в скандинавській міфології, дехто у давньогрецькій мові. Однак найбільш зрозумілою для дітей є така версія: давним-давно в Англії котів і собак під час сильного дощу «змивало» з карнизів і дахів, тому люди у вікнах бачили дощ із тварин у буквальному сенсі. Саме ця версія і зображена в книжці.

Українською: ЛЕ як з відра або Розверзлися хлябі небесні

Цей вислів пов'язаний із біблійною історією про Всесвітній потоп. Тоді «розверзлися хлябі небесні» — Бог наслав на землю страшенну зливу, що не вщухала сорок діб і затопила весь суходіл. На території України майже 1000 років Біблії були старослов'янською та церковнослов'янською мовами (українською Біблію почали перекладати лише наприкінці XIX ст.). І значення багатьох слів було незрозуміле простим людям. У сучасному перекладі цей вислів звучить так: «розверзлися усі джерела великої безодні, і вікна небесні розкрилися». Отже, «хлябі» — це джерела, потоки води.

Кожен фразеологізм можна замінити одним словом.
Перевірте себе та дитину.

Очам не вірю – здивуватися

Кусати лікті – жалкувати

Лє як з відра – злива

Робити з мухи слона – перебільшувати

Чесати язика – теревенити

Коли рак свисне – ніколи

Голова дірява – забувати

Лізти в пляшку – лютувати

Зводити кінці з кінцями – бідувати

Купатися як сир у маслі — розкошувати

